

ӘОЖ 342.9.086; 351.03
ХҒТАР 10.17.65

М.Б. Джансейтова, Р.А. Әмірханов

*Қазақстан Республикасы Бас прокуратурасының жанындағы Құқық қорғау органдары академиясы,
Қосшы қ., Қазақстан Республикасы*

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНДАҒЫ ҚҰҚЫҚТЫҚ ЖАУАПТЫЛЫҚ РЕТІНДЕГІ ӘКІМШІЛІК АЙЫППҰЛДЫҒА ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ

Аннотация. Мақалада авторлар әкімшілік айыппұлды жауаптылықтың түрі және оның Қазақстан Республикасының заңнамасындағы ерекшеліктері ретінде қарастырады. Қазақстан Республикасының әкімшілік айыппұлдарға қатысты заңнамасын талдау кезінде нормативтік құқықтық актілер зерделенді, олар әкімшілік айыппұл салуға ықпал етеді және заңнамада қайшылықты сәттер туғызады. Әкімшілік айыппұлға қатысты мәселелерді зерттеу қажеттілігі құқықтық және экономикалық тұрғыдан ерекше өзектілікке ие. Сонымен қатар, әкімшілік айыппұлды қарастыруға байланысты мәселелер сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтарымен байланысты ерекше маңызға ие. Мұндай өзара байланыс әкімшілік айыппұлдың әкімшілік заңнаманың бір бөлігі ретінде көптеген құқық бұзушылықтарды қамтып, сондай-ақ құқық бұзушылықтар мен қылмыстардың алдын алу шарасы болып табылатындығымен түсіндіріледі. Авторлар мақалада әкімшілік айыппұлға байланысты бар мәселелерді шешу жолдарын ұсынады, оларды жүзеге асыру көптеген қоғамдық қызмет салаларындағы сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтардың санын азайтуға ықпал етуі мүмкін.

Түйінді сөздер: әкімшілік жауаптылық; әкімшілік жаза; ұқсастық; ақшалай жаза; әкімшілік айыппұл; дискреция; құқық бұзушылық; құқықтық мәдениет.

М.Б. Джансейтова, Р.А. Амерханов

*Академия правоохранительных органов при Генеральной прокуратуре Республики Казахстан,
г. Косшы, Республика Казахстан*

ОСОБЕННОСТИ АДМИНИСТРАТИВНОГО ШТРАФА КАК ПРАВОВОЙ ОТВЕТСТВЕННОСТИ В РЕСПУБЛИКЕ КАЗАХСТАН

Аннотация. В статье авторы рассматривают административный штраф как разновидность правовой ответственности и анализируют его особенности в законодательстве Республики Казахстан. В ходе исследования были изучены нормативные правовые акты, влияющие на применение административного штрафа и вызывающие коллизионные моменты в законодательстве. Необходимость изучения вопросов, связанных с административным штрафом имеет особую актуальность как с правовой, так и с экономической точек зрения. Помимо прочего вопросы, связанные с рассмотрением административного штрафа, представляют особую значимость в совокупности с коррупционными правонарушениями. Такая взаимосвязь обусловлена тем, что административный штраф как часть административного законодательства охватывает большое количество правонарушений и являются также превентивной мерой проступков и преступлений. Авторы в статье также предлагают пути решения существующих проблем, связанных с административным штрафом, реализация которых может уменьшить количество коррупционных правонарушений во многих сферах общественной деятельности.

Ключевые слова: административная ответственность; административное наказание; аналогия; денежное наказание; административный штраф; дискреция; правонарушение; правовая культура.

M.B. Dzhanseytova, R.A. Amerkhanov
*The Law Enforcement Academy under the Prosecutor General's
Office of the Republic of Kazakhstan, Kosshy c., the Republic of Kazakhstan*

FEATURES OF AN ADMINISTRATIVE FINE AS A LEGAL LIABILITY IN THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN

Abstract. In the article, the authors consider an administrative fine as a type of liability and its features in the legislation of the Republic of Kazakhstan. When analyzing the legislation of the Republic of Kazakhstan regarding administrative fines, regulatory legal acts were studied that affect the imposition of an administrative fine and create conflicting legal issues. The need to study issues related to an administrative fine is of particular relevance from both a legal and economic point of view. Among other things, issues related to the consideration of an administrative fine are of particular importance in conjunction with corruption offenses. This relationship is due to the fact that an administrative fine as part of administrative legislation covers a large number of offenses and is also a preventive measure for misdemeanors and crimes. The authors in the article also suggest ways to solve existing problems related to an administrative fine, the implementation of which can reduce the number of corruption offenses in many areas of public activity.

Keywords: administrative responsibility; administrative punishment; analogy; monetary punishment; administrative fine; discretion; offense; legal culture.

DOI: 10.52425/25187252_2025_36_26

Кіріспе. Әкімшілік айыппұлды қолдануға байланысты мәселелер қазіргі уақытта ерекше өзектілікке ие болды, себебі қоғамдағы криминогендік ахуалдың кеңеюі тек қана қылмыстық емес, сонымен бірге әкімшілік-деликттік заңнаманың да әрекет ету аясын кеңейтуде. Бұл өсіп жатқан әкімшілік құқық бұзушылықтар саны мен әкімшілік жауаптылыққа тартылатын тұлғалар санымен байланысты, оны Қазақстан Республикасы Бас прокуратурасының Құқықтық статистика және арнайы есепке алу жөніндегі комитетінің деректері растайды (1-сурет)¹. Аталған мәселелер аясында осы мақаланың мақсаты – Қазақстан Республикасының заңнамасындағы әкімшілік айыппұлға қатысты құқықтық жауаптылық саласындағы қарама-қайшылықтарды анықтап, оларды шешу жолдарын ұсыну болып табылады. Осы мақсатқа жету үшін Қазақстан Республикасының Әкімшілік құқық бұзушылықтар туралы кодексінің (бұдан әрі – ҚР ӘҚБтК) әкімшілік айыппұлға қатысты нормаларын жан-жақты зерттеу және осы салаға қатысты заңнамалық

актілердегі коллизияларды талдау міндеттері қойылды. Бұл зерттеу құқықтық реттеудің үйлесімділігін қамтамасыз ету және әкімшілік жауаптылық институтының тиімділігін арттыруға бағытталған.

2024 жылы да осындай теріс үрдіс жалғасуда, мұнда 2024 жылдың 9 айында:

- әкімшілік құқық бұзушылықтар саны – 11 134 710, бұл өткен жылдың сәйкес кезеңімен салыстырғанда 42,9%-ға көп (7 792 665);
- әкімшілік жауаптылыққа тартылған тұлғалар саны – 10 762 988, бұл өткен жылдың сәйкес кезеңімен салыстырғанда 43,3%-ға көп (7 511 324);
- әкімшілік жаза ретінде салынған айыппұлдар саны – 10 762 988, бұл өткен жылдың сәйкес кезеңімен салыстырғанда 43,3%-ға көп (7 511 324)².

Әкімшілік жазалардың кең таралуы құқықтық және қылмыстық іс жүргізудегі келесі кемшіліктерге жауап болып табылады: ұзақ уақытқа созылатын тергеу, жоғары шығындар (жиі жағдайда құқық қорғау органдары шығындарының ақталмауы), кінәлі тұлғаның жылдар бойы стигматизацияға ұшырауы [1, 7 б.]. Сонымен бірге, «әкімшілік айыппұл

¹ Уәкілетті органдардың әкімшілік құқық бұзушылық туралы істерді қарау нәтижелері туралы: № 1-АД нысанындағы есептері 2015-2024 жылдағы аралықтағы көрсеткіштер // Құқықтық статистика [Электрондық ресурс] – Айналыс режимі: <https://qamqor.gov.kz/crimestat/statistics> (жүгінген күні: 15.05.2025).

² Сол жерде.

мен қылмыстық жазаның шекаралары нақты бөлінуі тиіс» [2, 331 б.].

1-сурет. 2015 жылдан бастап 2024 жылдың қыркүйегіне дейінгі әкімшілік құқық бұзушылықтар саны туралы мәліметтер

Әкімшілік айыппұл мен оны төлеу әкімшілік-деликттік заңнаманың бір бөлігі ретінде келесі проблемалармен қиындатылады: құқық бұзушының жазадан жалтаруы, тұлғалардың төлем қабілетсіздігі, төмен табыстарға байланысты қиындықтар. Мұндай жағдай уәкілетті органдар мен лауазымды тұлғалардың кемшіліктерімен қатар, құқық бұзушылардың бір бөлігінің айыппұл төлеуден жалтаруы, оның ауыр қаржылық жүктемесі және құқықтық мәдениеттің төмен деңгейімен байланысты. Адамның қажеттіліктері Маслоу пирамидасына сәйкес заңдылыққа ие екенін атап өткен жөн.

Әкімшілік айыппұл құқық бұзушылық үшін ақшалай жаза ретінде бірнеше функцияларды жүзеге асыруға бағытталған, олардың ішінде алдын алу және қалпына келтіру бар. Осы функцияларды орындай отырып, заңнама гуманизм және соразмерлік принциптерін қарастыруы тиіс, бұл құқық қолданушыға қиындықтар туғызады. Осыны ескере отырып, заңнамалық органдар құқық бұзушыны жауапқа тарту өкілеттіктері мен жауаптылық түрлерін белгілейді. Соңғылардың көп болуы кейде кері әсерін тигізеді, себебі нормалардың дискрециясы сыбайлас жемқорлық мүмкіндіктерін арттырады. Әкімшілік айыппұл, қаржылық әсер ету механизмі ретінде, сыбайлас

жемқорлықтың үлкен қауіпін тудырады. Әкімшілік айыппұл ақша түрінде салынатын жаза болғандықтан, бұл қоғамда ортақ келісім бойынша қабылданған айырбас құралы болып табылады³.

Бұл жағдайлар әкімшілік құқықтың дамуына негіз болды, ол 2014 жылы Әкімшілік құқық бұзушылық туралы кодексті қабылдаумен көрініс тапты. Мұндай кодекстің идеясы 2020 жылға дейінгі құқықтық саясат тұжырымдамасында қамтылған, онда «әкімшілік құқықтың маңызды құрамдас бөлігі әкімшілік-деликттік құқық болып табылады, оның даму перспективалары әкімшілік құқық бұзушылықтар туралы заңнаманы жаңартумен байланысты. Оның негізінде адамның және азаматтың құқықтары мен бостандықтары туралы конституциялық нормаларды тікелей әрекет ететін және заңдардың мағынасын, мазмұнын және қолданылуын айқындайтын негізгі қағида ретінде тану керек» деп көрсетілген⁴. Бұл көптеген құқық салаларына әсер етті, олар тікелей немесе жанама түрде әкімшілік құқықпен байланысты.

Сонымен қатар, Қазақстан Республикасының 2010-2020 жылдарға арналған құқықтық саясат тұжырымдамасында әкімшілік-деликттік құқықтың және оның салалық тиесілігінің құқықтық саясаты

³ Glossary of the European Central Bank // All glossary entries [Электрондық ресурс] – Айналыс режимі: <https://www.ecb.europa.eu/services/glossary/html/glossm.en.html> (жүгінген күні: 15.11.2024).

⁴ Қазақстан Республикасының 2010 жылдан 2020 жылға дейінгі кезеңге арналған құқықтық саясат тұжырымдамасы туралы: Қазақстан Республикасы Президентінің 2009 ж. 24 тамыздағы № 858 Жарлығы [Электрондық ресурс] – Айналыс режимі: https://adilet.zan.kz/kaz/docs/U090000858_ (жүгінген күні: 17.11.2024).

анықталған. Оның даму перспективалары бұзылған құқықтарды қалпына келтіруге және әкімшілік-құқықтық шаралар арқылы қоғамдағы құқықтық жанжалдардың алдын алуға бағытталған әкімшілік құқық бұзушылықтар туралы заңнаманы жаңартумен байланысты. Мұнда әкімшілік-құқықтық санкциялар олардың қоғамдық қауіптілік дәрежесіне және құқық бұзушылық сипатына сәйкестік қағидасын сақтай отырып қалыптастырылуы тиіс⁵.

Қазақстан Республикасының Әкімшілік құқық бұзушылық туралы кодексінің (бұдан әрі – ҚР ӘҚБтК) 2-тарауында көзделген принциптерді қарастыру барысында соразмерлік принципі атап өтілмегенін байқауға болады.

Материалдар мен әдістер. Әкімшілік айыппұлдың ерекшеліктерін қарастыру барысында зерттеудің материалдары ретінде уәкілетті органдар тікелей іске асыратын нормативтік құқықтық актілер, қолданыстағы құқықтық актілер және осы тақырып бойынша ғалымдардың еңбектері пайдаланылды. Сондай-ақ, мақала тақырыбына қатысты мәселелерді зерттеуде жалпығылыми әдістер (талдау, синтез, индукция, дедукция) және құқықтық ғылымның арнайы әдістері (формалды-догматикалық, салыстырмалы-құқықтық) қолданылды. Көрсетілген әдістер осы мақаладағы зерттеудің жан-жақтылығын ашып қана қоймай, құқықтық мәселелерді анықтап, оларды шешу жолдарын табуға ықпал етеді.

Нәтижелер және талқылау. Әкімшілік айыппұлдың құқықтық жауаптылық өлшемі ретінде өмір сүруі көптеген құқықтық жүйелерге тән. Оның белгіленуі, есептелуі және жүзеге асырылу тәртібі өзіндік ерекшеліктері мен қиыншылықтарға ие, бұл Қазақстанға да тән.

Қазақстан Республикасының ӘҚБтК-

ге сәйкес, «Қазақстан Республикасының әкімшілік құқық бұзушылық туралы заңнамасы Қазақстан Республикасының Әкімшілік құқық бұзушылық туралы кодексінен тұрады»⁶. Сонымен қатар, мемлекетте 1998 жылғы 1 шілдедегі «Алматы қаласының ерекше мәртебесі туралы» Қазақстан Республикасының Заңы әрекет етеді. Аталған Заңның 3-бабына сәйкес, Алматы қаласының өкілдік органы «Алматы қаласының аумағында жасалған әкімшілік құқық бұзушылықтар үшін айыппұлдардың мөлшерін және оларды өндіріп алу тәртібін анықтауға құқылы»⁷. Бұл факт ҚР ӘҚБтК-де көрсетілмеген және иерархияға қатысты ҚР Конституциясынан басқа құқықтық актілерге сілтемелер жоқ. Мұндай мәселе Қазақстан Республикасының «Құқықтық актілер туралы» Заңы бойынша оңай шешіледі, мұнда «әртүрлі деңгейдегі нормативтік құқықтық актілер нормалары арасында қайшылықтар болған жағдайда, жоғары деңгейдегі актінің нормалары қолданылады» делінген⁸. Мұндай тұжырым ӘҚБтК нормаларының үлкен заңды күші бар екенін көрсетеді, өйткені ӘҚБтК нормативтік құқықтық актілердің иерархиясы бойынша жоғары тұрады. Алайда, іс жүзінде «Алматы қаласының ерекше мәртебесі туралы» ҚР Заңының нормаларын іске асыру жағдайлары болуы мүмкін, өйткені жергілікті деңгейде өз айыппұлдары белгіленеді және оларды алу тәртібі айқындалады. Мұндай әкімшілік айыппұлдар пропорционалдылық қағидатын қамтуы мүмкін және ҚР ӘҚБтК-де осыған ұқсас бұзушылықтар үшін көрсетілгеннен аз болуы мүмкін деген соңғы тұжырым негізделеді. Осыған ұқсас норма Еуразиялық экономикалық одақ шеңберінде қолданылады, онда Еуразиялық экономикалық комиссия трансшекаралық нарықтардағы бәсекелестіктің жалпы ережелерін бұзғаны үшін айыппұл салуы

⁵ Қазақстан Республикасының 2010 жылдан 2020 жылға дейінгі кезеңге арналған құқықтық саясат тұжырымдамасы туралы: Қазақстан Республикасы Президентінің 2009 ж. 24 тамыздағы № 858 Жарлығы [Электрондық ресурс] – Айналыс режимі: https://adilet.zan.kz/kaz/docs/U090000858_ (жүгінген күні: 17.11.2024).

⁶ Қазақстан Республикасының Әкімшілік құқық бұзушылық туралы: Қазақстан Республикасының Кодексі 2014 ж. 5 шілдедегі № 235-V ҚРЗ [Электрондық ресурс] – Айналыс режимі: <https://adilet.zan.kz/kaz/docs/K1400000235> (жүгінген күні: 18.11.2024).

⁷ Алматы қаласының ерекше мәртебесі туралы: Қазақстан Республикасының 1998 ж. 1 шілдедегі № 258 Заңы [Электрондық ресурс] – Айналыс режимі: https://adilet.zan.kz/kaz/docs/Z980000258_ (жүгінген күні: 18.11.2024).

⁸ Құқықтық актілер туралы: Қазақстан Республикасының Заңы 2016 ж. 6 сәуірдегі № 480-V ҚРЗ [Электрондық ресурс] – Айналыс режимі: <https://adilet.zan.kz/kaz/docs/Z1600000480> (жүгінген күні: 18.11.2024).

мүмкін⁹.

Аталған сәттердің жиынтығы Қазақстанның Алматы қаласына қатысты заңнамасында қайшылықты сәтті қамтиды, онда екі нормативтік құқықтық акт қолданылады, оларды өз қалауы бойынша пайдалануға болады. Бұл жағдайдан мәслихаттың мүмкіндігіне байланысты ҚР ӘҚБтК-не өзгеріс енгізу көрінеді. Алматы қаласы аумағында жасалған әкімшілік құқық бұзушылықтар үшін айыппұлдардың мөлшері мен өндіріп алу тәртібін айқындау не «Алматы қаласының ерекше мәртебесі туралы» ҚР Заңынан жергілікті өкілді органдардың өкілеттіктері туралы норманы алып тастау Алматы қаласының аумағында жасалған әкімшілік құқық бұзушылықтар үшін айыппұлдардың мөлшері мен өндіріп алу тәртібін белгілеу.

Қазақстандағы әкімшілік айыппұлдың маңызды ерекшелігі оның мүлдем қатты сомада емес, белгілі бір көрсеткіште айлық есептік көрсеткіш ретінде көрініс табуы болып табылады. Қырғыз Республикасы¹⁰ мен Беларусь Республикасында¹¹ да осындай тәсіл қолданылады, ал Армения Республикасында¹² айыппұлдар ең төменгі жалақының пайыздық қатынасында есептеледі. Айта кету керек, мұндай сомалар ұлғаяды, ал көтерме және пропорционалды емес әкімшілік айыппұлдарды пайдалану халықтың экономикалық жағдайының нашарлауы және сыбайлас жемқорлықтың өсуі сияқты жағымсыз салдарға әкелуі мүмкін [3, 46 б].

Кейбір Еуропиялық елдерде Германия¹³ мен Франция¹⁴ секілді заңнамасында ақшаның белгілі бір мөлшерінде көрсетілген, ұқсас құқық бұзушылықтар үшін айыппұлдар бар, бірақ рұқсат етілгенге байланысты құқық бұзушылықтардың градациясы бар.

Кейбір дамыған елдердің көзқарасы балдық жүйенің болуымен және бұзушылықтарды сыныптарға бөлумен ерекшеленеді, бұл әділеттілік пен сенімділік қағидаттарына сәйкес келеді.

Әкімшілік-деликтілік заңнамаға Қазақстан Республикасының Салықтар және басқа да міндетті төлемдер туралы Кодексіне ұқсастығы бойынша айқындық қағидатын енгізу оң әсер етуі және одан әрі дамыған елдермен ұқсастығы бойынша құқық бұзушылықтарды сыныптарға бөлуі мүмкін.

Қоғамдық-құқықтық қатынастарды реттеудегі ұқсас тәсіл де ерекшелік емес, өйткені құқық бұзушылық жағдайында әкімшілік-азаптау құқығы мен салық құқығының байланысы бар екенін ескере отырып, сәйкессіздікті болдырмауға мүмкіндік береді. Осыған ұқсас тәсілдің тағы бір артықшылығы-нормативтік құқықтық актілерді одан әрі телеологиялық түсіндірудің қол жетімділігі, ол сонымен қатар жоғары құқықтық мәдениетті қалыптастыра отырып, неғұрлым тұрақты, тиісті мінез-құлыққа итермелейді. Сонымен, Р. Циммерман, «телеологиялық интерпретация құқықтық жағдайдың рухы мен мақсатын басшылыққа алуға тырысады, ratio legis. Бұл ratio legis заң актісіне қатысатын адамдар немесе органдар не ойлағанына қарамастан, белгілі бір істі шешу қажет болған кезде, бұл шешімді қабылдаған адамға тұтастай алғанда құқықтық жүйе шеңберінде ақылға қонымды немесе объективті түрде қажет болып көрінетіндігімен анықталады» [4, 170 б.].

Қазақстан Республикасының Әкімшілік құқық бұзушылық туралы Кодексі көптеген баптарда өте қатаң жазаларды белгілейді және сонымен бірге өте жеңіл жазалар түріндегі баламаны көздейді, осылайша

⁹ Еуразиялық экономикалық одақ туралы шартты ратификациялау туралы: Қазақстан Республикасының Заңы 2014 ж. 14 қазандағы № 240-V ҚРЗ [Электрондық ресурс] – Айналыс режимі: <https://adilet.zan.kz/kaz/docs/Z1400000240> (жүгінген күні: 19.11.2024).

¹⁰ Қырғыз Республикасының укук бузуулар жөнүндө кодекси: 2021-жылдын 28-октябры № 128 [Электрондық ресурс] – Айналыс режимі: <https://cbd.minjust.gov.kg/112306/edition/14341/kg> (жүгінген күні: 20.11.2024).

¹¹ Кодекс Республики Беларусь об административных правонарушениях: от 6 янв. 2021 г. № 91-3 [Электрондық ресурс] – Айналыс режимі: <https://etalonline.by/document/?regnum=hk2100091> (жүгінген күні: 20.11.2024).

¹² Кодекс Республики Армения об административных правонарушениях: от 06 дек. 1985 г. [Электрондық ресурс] – Айналыс режимі: <http://www.parliament.am/legislation.php?sel=show&ID=1392&lang=rus> (жүгінген күні: 20.11.2024).

¹³ Gesetz über Ordnungswidrigkeiten (OWiG) 24.05.1968 // Bundesministerium der Justiz [Электрондық ресурс] – Айналыс режимі: https://www.gesetze-im-internet.de/owig_1968/BJNR004810968.html#BJNR00481096%208BJNG000011309 (жүгінген күні: 21.11.2024).

¹⁴ Code de la route Légifrance // Le service public de la diffusion du droit [Электрондық ресурс] – Айналыс режимі: https://www.legifrance.gouv.fr/codes/texte_lc/LEGITEXT000006074228/2024-11-22/ (жүгінген күні: 21.11.2024).

мәселені бейресми шешуге ықпал етеді [5, 154 б.]. Біздің ойымызша, ӘҚБТК-ні одан әрі жетілдіру оның санкциялық саясатын жалпы төмендетуге, сондай-ақ адам, қоғам және мемлекет құқықтарын қорғауды қамтитын алдын алу тетіктерін жақсартуға ұстануға тиіс. Осыған байланысты ескертуді кеңінен қолдану, әкімшілік айыппұл сомаларын азайту, әкімшілік қамауға алу мерзімдерін қысқарту сияқты шараларды іске асыру қажет. Айта кету керек, әкімшілік айыппұлда құқық бұзушылық мультипликаторының элементтері болмауы керек.

Қорытынды. Осылайша, Қазақстанда әкімшілік айыппұлдың аталған ерекшеліктерінің жиынтығы, олар да проблемаларды тудырады, өз шешімін талап етеді, бұл көбіне сенімділік қағидатын іске асыруда талап етіледі. Қазақстан Республикасының 2014 жылғы Әкімшілік құқық бұзушылық туралы Кодексі айыппұл сомасының төменгі және жоғары шектерінен ауытқуларды алып тастап, осы қағидатқа

елеулі үлес қосты және бүгінгі күні нақты көрсеткіштің санын белгіледі, бірақ нақты сомада емес. Бұл мәселені шешу үшін ҚР ӘҚБТК-де айыппұлды айлық есептік көрсеткіште емес, нақты сомада көрсетілуі тиіс. Сонымен қатар, нормативтік құқықтық актілерде айқындық қағидатын іске асыру қажет, бұл Алматы қаласының ерекше мәртебесі жағдайында да қайшылықты болдырмауға мүмкіндік береді. Екі нормативтік құқықтық актінің соқтығысуы ҚР ӘҚБТК-де және «құқықтық актілер туралы» ҚР Заңында көрсетілгендей, құқық бұзушылық жасаған адамға қатысты жағдайды жақсартатын норманы ескере отырып шешілуі мүмкін. Осы мәселеге қатысты «Алматы қаласының ерекше мәртебесі туралы» Қазақстан Республикасының Заңында айыппұлға қатысты ерекшеліктерді алып тастау керек. Аталған екі шешім Қазақстан Республикасының айыппұлдарға қатысты мәселесін орнықтап және адам құқықтарын қорғау жайында жағымды боп табылады.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. Staniszewska, L. Administrative Fines as Instruments of Legal Influence / L. Staniszewska // Contemporary Central & East European Law. – 2024. – S. 1 – Pp. 1-13.
2. Симбагаев, С.М. К вопросу о соотношении штрафа как уголовного и административного наказания / С.М. Симбагаев // Право и государство: теория и практика. – 2022. – № 1 (205). – С. 329-331.
3. Варакосов, Д.В. О возможности замены административного штрафа другим видом административного наказания / Д.В. Варакосов // Академическая мысль. – 2023. – № 2 (23). – С. 45-48.
4. Zimmermann, R. Legal Methodology in Germany / R. Zimmermann // Edinburgh Law Review. – 2022. – № 26:2. – Pp. 153-193.
5. Каждаров, А. Анализ КоАП на предмет коррупционности его норм / А. Каждаров // Вестник КазНУ. Серия: Право. – 2011. – № 2 (58). – С. 153-156.

References:

1. Staniszewska, L. Administrative Fines as Instruments of Legal Influence / L. Staniszewska // Contemporary Central & East European Law. – 2024. – S. 1 – Pp. 1-13.
2. Simbagaev, S.M. K voprosu o sootnoshenii shtrafa kak ugovovnogo i administrativnogo nakazaniya / S.M. Simbagaev // Pravo i gosudarstvo: teorija i praktika. – 2022. – № 1 (205). – С. 329-331.
3. Varakosov, D.V. O vozmozhnosti zameny administrativnogo shtrafa drugim vidom administrativnogo nakazaniya / D.V. Varakosov // Akademicheskaja mysl'. – 2023. – № 2 (23). – S. 45-48.
4. Zimmermann, R. Legal Methodology in Germany / R. Zimmermann // Edinburgh Law Review. – 2022. – № 26:2. – Pp. 153-193.
5. Kazhdarov, A. Analiz KoAP na predmet korrupcionnosti ego norm / A. Kazhdarov // Vestnik

АВТОРЛАР ТУРАЛЫ МӘЛІМЕТТЕР / СВЕДЕНИЯ ОБ АВТОРАХ / INFORMATION ABOUT AUTHORS

Марал Болатқызы Джансейтова – Қазақстан Республикасы Бас прокуратурасы жанындағы Құқық қорғау органдары академиясының магистранты, e-mail: djanseitova-maral@mail.ru.

Джансейтова Марал Булатовна – магистрант Академии правоохранительных органов при Генеральной прокуратуре Республики Казахстан, e-mail: djanseitova-maral@mail.ru.

Dzhanseytova Maral Bulatovna – Master's Degree Student of the Law Enforcement Academy under the Prosecutor General's Office of the Republic of Kazakhstan, e-mail: djanseitova-maral@mail.ru.

Руслан Айтқалиұлы Әмірханов – Қазақстан Республикасы Бас прокуратурасының жанындағы Құқық қорғау органдары академиясының жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру институтының Жалпы заң пәндері кафедрасының доценті, заң ғылымдарының кандидаты, e-mail: amerkhanovrus@mail.ru.

Амерханов Руслан Айткалиевич – доцент кафедры общеюридических дисциплин Института послевузовского образования Академии правоохранительных органов при Генеральной прокуратуре Республики Казахстан, кандидат юридических наук, e-mail: amerkhanovrus@mail.ru.

Amerkhanov Ruslan Aitkalievich – Associate Professor of the Department of General Legal Disciplines at the Institute of Postgraduate Education of the Law Enforcement Academy under the Prosecutor General's Office of the Republic of Kazakhstan, Candidate of Law, e-mail: amerkhanovrus@mail.ru.